

bestemt Forhold, og det er derfor, jeg siger, at det har Ministeransvarlighedsloven ikke noget med at gøre, uden at der derved gives et Tillæg til Grundloven.

Der er en anden Bemærkning i samme Retning paa et andet Punkt. Jeg kan give den højtærede Minister Ret, naar han udtalte — hvad jeg slet ikke berørte i mit første Foredrag, fordi jeg ikke troede, at der var nogen Dissens paa dette Punkt —, at det Forslag, vi stille til § 7, om, at de ubetinget nødvendige Udgifter maa kunne afholdes uden Bevilling, er et Tillæg til Grundloven. Det indrømmer jeg, og dersom der var mindste Tvivl om Rigtigheden af denne Sætning, vilde jeg ogsaa foretrække, at den gik ud. Men jeg anser det for en saa given Sag, at der ikke kan rejses Strid om, eller ikke for Rigsretten kan rejses Tvivl om, at en Nødstilstand medfører, at Grundlovsreglerne maa brydes, akkurat paa samme Maade, som det i alle Livets øvrige Forhold gælder, at Nødstilstanden bryder alle Love af blot forholdsvis mindre Betydning. Det Tilfælde, der tænkes paa ved denne Bestemmelse, er ikke noget, der kan forefalde i det daglige forfatningsmæssige Liv; der tænkes paa saadanne Tilfælde som f. Eks., at Landet er besat af en fjendtlig Magt, hvor Rigsdagen er ude af Stand til at fungere, og hvor Ministrene derfor af bydende Nødvendighed i Statens Interesse ere nødte til at foretage de fornødne Skridt. I saadanne ekceptionelle Tilfælde vil dog intet Menneske kunne tænke paa, at en Minister skulde have Ansvar. Sligt kunde kun tænkes i saadanne Tilfælde som i sin Tid i Polen, hvor en Fraktion var paa Fjendens Side. Det kunde altsaa slet ikke tænkes, at Rigsretten vilde gøre Ansvar gældende. Intet fornuftigt Menneske i den danske Stat vilde tænke sig, at en Minister skulde gøres ansvarlig for Afholdelsen af Udgifter under saadanne Omstændigheder. Men er der noget i Udtrykket, som kunde vække Tvivl om, at det er disse Tilfælde og kun dem, der tænkes paa ved den haarde, bydende Nødvendighed, som det ikke er muligt at komme over, naar Pligten skal gennemføres, er der noget, der kunde tyde paa, at man havde tænkt paa noget videregaaende, er Flertallet selvfølgelig villigt til at ændre det paa en saadan Maade, at det bliver klart, at det er de rene Undtagelsestilfælde.

Til den ærede Ordfører for Mindretallet (J. L. Hansen) vil jeg blot gøre en enkelt Bemærkning, idet der ingen Opfor-

dring vil være eller bør være, og det heller ikke fra min Side er tilsigtet i Anledning af denne Lov at komme ind paa en Udveksling af politiske Anskuelser. Det skal en Lov om Ministeransvarlighed kunne frigøres for; den skal, som jeg før udtalte, være neutral. — Naar det ærede Medlem henviste til Udtalelserne under Grundlovsforhandlingerne om Erkendelsen af, at et Ministerium kunde være nødt til, som det hedder der fra en enkelt Talers Side, at gaa sin Vej, saa antager jeg, at mange Ministerier ville anse sig baade opfordrede og nødte til at forlade en Stilling, der er saa ubehagelig under de Omstændigheder, vi her forudsætte, men Spørgsmaalet er, om de ere tvungne til at gøre det under Ansvar af Statsfængsel indtil 2 Aar, dersom de ikke gøre det. Ingen Taler paa den grundlovgivende Rigsforsamling har sagt, at Ministeriet ikke blot er opfordret eller nødt til det, men tvunget til det under Frygt for en Straf, der kan gaa op til ret høje Sats.

Justitsministeren (Alberti): Den ærede Ordførers Udtalelser synes at tyde paa, at der i Virkeligheden ikke er saa stor Uoverensstemmelse mellem hans og Flertallets Opfattelse og Mindretallets og min Opfattelse, som jeg har troet. Hvis virkelig den ærede Ordfører vil være med til at begrænse Spørgsmaalet om Nødstilstand til Tilfælde, hvor Landet er besat af Fjenden, eller Tilfælde, som kunne stilles i Klasse dermed, aabnes der Muligheder for en Forhandling, der eventuelt vil kunne bringe til Enighed. Men saaledes har jeg ikke opfattet Forholdet. Jeg har opfattet Ændringsforslaget til § 7 saaledes, at Forholdet skulde være det, at Ministeren i hvert enkelt Tilfælde selv skulde skønne, om der efter hans Mening var nogen Nødvendighed for at bruge ubevilgede Penge eller ikke, og at derefter Rigsretten, hvis Sagen blev bragt for den, skulde afgøre efter sit fri Skøn, om der var Nødvendighed derfor eller ikke, altsaa i Virkeligheden bevilge Pengene. Men det glæder mig at høre, at Ordføreren og Flertallet ikke have denne Opfattelse.

Hvad § 8 angaar, er der altsaa heller ikke nogen principiel Strid om, at man ved en almindelig Lov om Ministres Ansvarlighed kan fastsætte Ansvar for Benyttelsen af den foreløbige Lovgivningsmyndighed, selv hvor denne holder sig indenfor de formelle Betingelser i Grundlovens § 25. Det er et Skridt mod Forstaaelsen, og jeg haaber, at den ærede